

elämysten
ylitornio

**Sivistystoimen kehittämissuunnitelma
2020–2025**

*”Sivistystoimi luo positiivisen väylän hyvinvointiin ja rikkaaseen
yleissivistykseen”*

sivistyslautakunta 8.10.2019
kunnanhallitus xx.xx.2019
kunnanvaltuusto xx.xx.2019

Sisällys

Taustaa.....	2
Nykytilan kuvaus	3
Sivistystoimen organisaatio	5
Väestö ennusteet vuosille 2020–2040	5
Sivistystoimen SWOT-analyysi.....	7
Ylitornion kuntastrategia – Meän Väylä	8
Ylitornion kuntastrategian tavoitteet, jotka ovat erityisesti ohjanneet sivistystoimen kehittämissuunnitelman laadintaa	8
Kuntastrategian arvot.....	8
Kuntastrategian visio	9
Kuinka Meän väylän arvot näkyvät sivistystoimessa?.....	9
Sivistystoimen visio.....	10
Sivistystoimen tavoitteet vuosille 2020–2025	10
Painopistealueet	10
Hallinto	10
Perusopetus.....	10
Varhaiskasvatus.....	12
Keskiasteen koulut.....	13
Vapaa-aikatoimi.....	14
Kansalaisopisto ja kirjasto.....	15
Vastuut ja seuranta	16

Taustaa

Kehittämissuunnitelma pohjautuu kunnanvaltuuston hyväksymään kuntastrategiaan, eli Meän Väylään.

Kehittämissuunnitelma sisältää sivistystoimen toimialan vision ja toimintaa ohjaavat arvot sekä kehittämiskohteet, joissa palvelujen kehittäminen on keskeistä. Vuosille 2020–2025 asetettavat tavoitteet on pyritty pitämään selkeinä ja niiden määrä maltillisena. Näin ollen pienehkö organisaatio voi keskittää resursseja erityisesti kaikkein tärkeimpinä pidettyihin kehittämiskohteisiin.

Kehittämissuunnitelma varmistaa päätöksenteon ja toiminnan suunnan. Se on toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Vuotuisessa talousarvioprosessissa määritellään kehittämissuunnitelman pohjalta tarkemmat vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet. Sivistystoimen kehittämissuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain touko-kesäkuussa ennen seuraavan vuoden talousarviosuunnittelun alkamista.

Ylitornion kuntastrategia ohjaa sivistyspalveluiden kehittämistä. Sivistyspalveluiden kehittäminen toteutetaan mahdollisimman asiakaslähtöisesti huomioiden palveluiden saavutettavuus ja laadukkuus. Palvelut tuotetaan lähialueilla tai keskitetysti ja omaa palvelutuotantoa täydennetään tarvittaessa yksityisillä ostopalveluilla. Lähialuepalvelut tarjotaan mahdollisimman tasapuolisesti eri osissa kuntaa huomioiden kustannustehokkuus ja resurssien järkevä käyttö.

Kehittämissuunnitelman laatimisesta on vastannut sivistystoimen johtoryhmä. Sivistystoimen johtoryhmä on sivistysjohtajan johtama ryhmä, johon kuuluvat toimialan esimiehet. Kehittämissuunnitelman tekemisessä on kuultu ja osallistettu myös kuntalaisia ja työyhteisöjä sekä luottamushenkilöitä.

Nykytilan kuvaus

Hallinto. Sivistystoimen hallinto valmistelee sivistyslautakunnan alaisuudessa palvelutoimintojen järjestämiseen liittyvät hallinnolliset tehtävät sekä huolehtii osaltansa sivistystoimen yksiköiden toimintaedellytysten järjestämisestä. Hallintoon kuuluu myös kiintiöpakolaisten kotouttamiseen liittyvät asiat. Kunta on vuodesta 2017 alkaen ottanut vuosittain vastaan noin 20 kiintiöpakolaista. Valtuusto on päättänyt, että kiintiöpakolaisten vastaanottamista jatketaan ainakin vuoteen 2021 saakka.

Perusopetus. Ylitornion kunnassa on kaksi koulua, kunnan keskustassa sijaitseva Ainiovaaran peruskoulu (luokat 1-9) sekä Kaulinrannan koulu (0-6), jolla on lisäksi kaksi toimipistettä, Mellakoskella ja Raanujärvellä. Lukuvuonna 2019–2020 oppilasmäärä 20.9. oli 283 ja esikoululaisia yhteensä 31. Oppilasennuste kunnassa on laskeva, joka aiheuttaa haasteita palvelutuotannolle. Oppilasmäärän laskua on jossain määrin pystytty viime vuosina hillitsemään kiintiöpakolaisten vastaanottamisen kautta.

Oppilasennuste (ns. tammitilasto tammikuulta 2019):

LV	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Esiopetus	24	29	24	22	22	11	
1. lk	31	24	29	24	22	22	11
2. lk	39	31	24	29	24	22	22
3. lk	31	39	31	24	29	24	22
4. lk	32	31	39	31	24	29	24
5. lk	23	32	31	39	31	24	29
6. lk	34	23	32	31	39	31	24
Valmistava op	11	10					
Luokat 0-6	214	209	210	200	191	163	132
Luokat 1-6	190	180	186	178	169	152	132
7. lk	23	32	19	32	31	39	31
8.lk	34	23	32	19	32	31	39
9.lk	31	34	23	32	19	32	31
Luokat 7-9	88	89	74	83	82	102	101
Kaikki yhteensä	313	309	295	294	284	276	244

Kuntakeskuksessa toimii *yksityinen lukio*, jonka kanssa kunnan perusopetus tekee tiivistä yhteistyötä. Lukiossa opiskelee hieman alle 60 opiskelijaa.

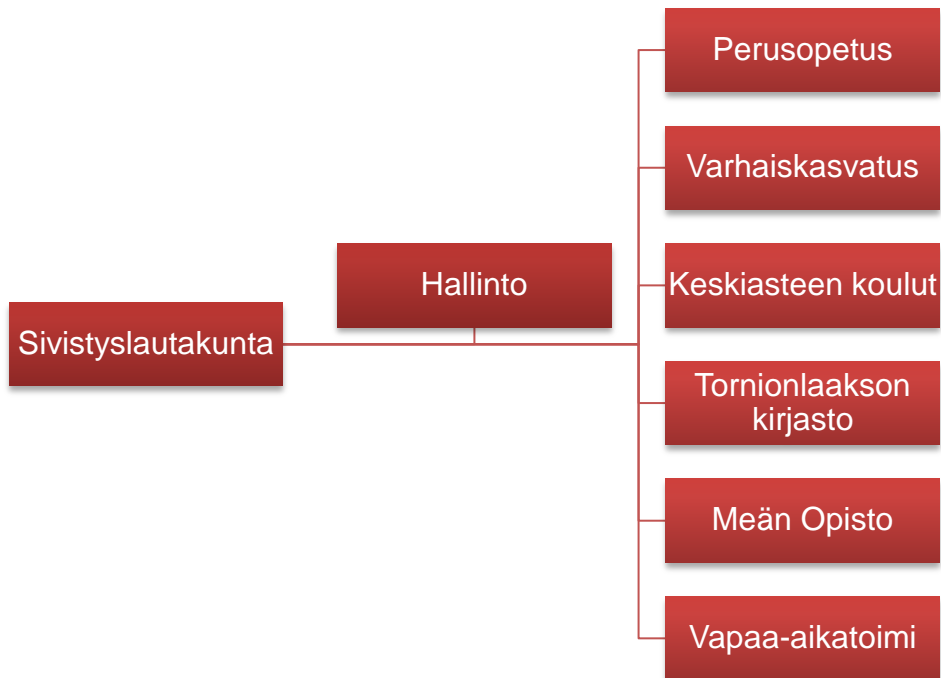
Varhaiskasvatus. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkodit, hoitajan omassa kodissa tapahtuva perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito, jossa perhepäivähoitajat hoitavat lapsia kunnan järjestämässä tilassa. Päiväkodit ovat auki pääsääntöisesti kello 6.30–17.15. Vuorohoito on tarkoitettu säännöllisesti vuorotyötä tekevien perheiden lapsille ja sitä tarjotaan vanhempien työstä johtuvan tarpeen mukaan.

Kuntakeskuksessa on kaksi päiväkotia, lukion- ja suutarinmäen päiväkodit. Ryhmäperhepäiväkodit toimivat koulujen yhteydessä Mellakoskella ja Raanujärvellä. Valtuuston linjauksen mukaisesti kuntakeskukseen ollaan suunnittelemassa uutta päiväkotia.

Kansalaisopisto. Meän Opisto on Tornionlaakson seutukunnan, Ylitornion ja Pellon kuntien yhteinen seutuopisto. Meän Opisto on aloittanut toimintansa 2011, kun Ylitornion ja Pellon kansalaisopistot yhdistettiin yhteiseksi seutuopistoksi. Isäntäkuntana Meän Opistossa on Ylitornio, joka huolehtii opiston taloudesta ja hallinnosta. Palvelupiste löytyy molemmista kunnista.

Kirjasto. Tornionlaakson kirjasto on yhteinen Pellon kunnan kanssa. Tornionlaakson kirjaston hallinnosta vastaa Ylitornion kunta. Vuonna 2019 kirjaston Ylitornion ja Pellon toimipisteisiin on hankittu uudet omatoimikirjastojärjestelmät.

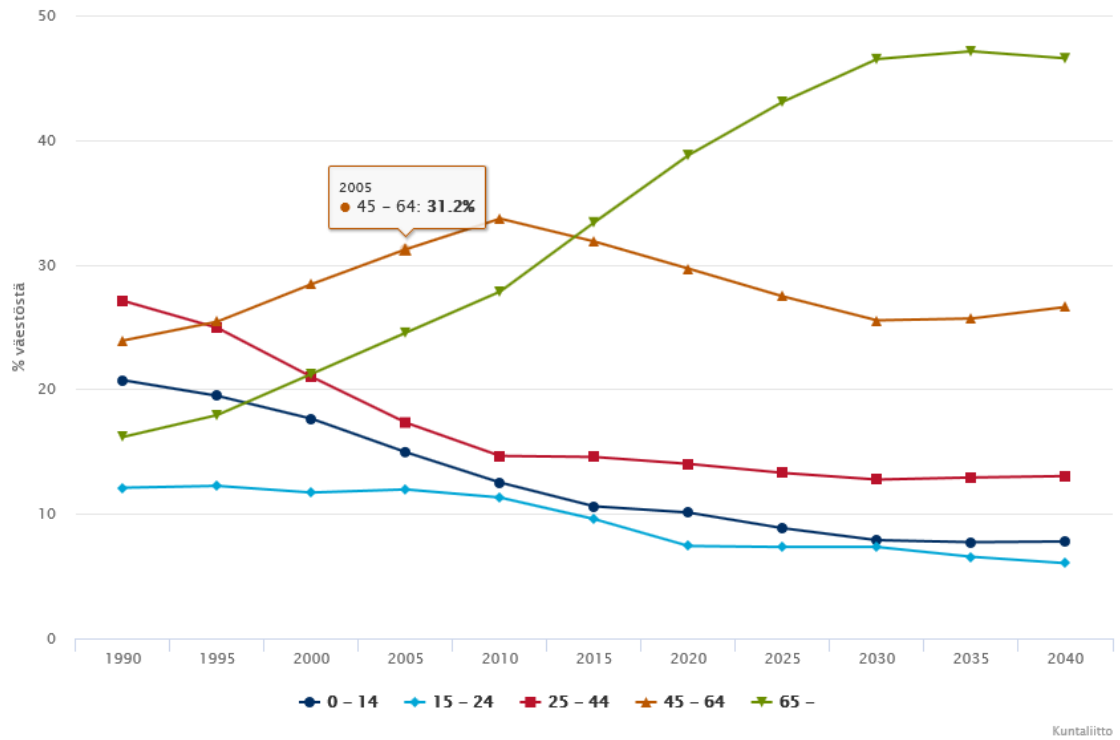
Sivistystoimen organisaatio

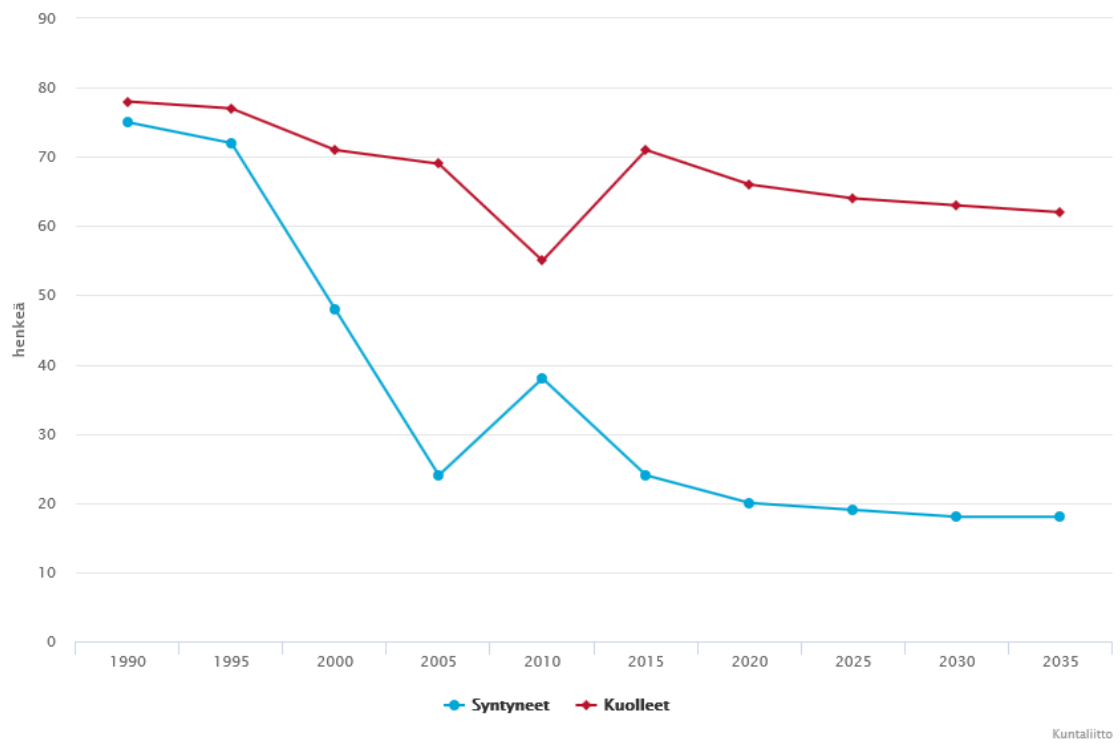
Väestö ennusteet vuosille 2020-2040

Tilastokeskus on julkaissut lokakuussa 2019 viimeisimmät kuntakohtaiset ennusteet väestön kehityksestä vuosina 2020-2040. Ylitornion osalta ennusteet ovat sellaiset, että ne on syytä ottaa huomioon päätöksenteossa ja palveluiden suunnittelussa. Erityisesti huomionarvoista ennusteissa on työikäisten ja lapsien määrän väheneminen ja vanhusväestön määrän kasvu.

Väestön ikärakenne, toteutunut ja ennuste Ylitornio 1990–2040

Syntyneet ja kuolleet, toteutunut ja ennuste Ylitornio 1990–2040

Sivistystoimen SWOT-analyysi

<p>Vahvuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunnan hyvä taloudellinen nykytila • ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö • riittävä resursointi esimiestyöhön • hyvä henkilöstöjohtaminen • pienehkö organisaatio • nopeat ja joustavat palvelut • yksilölliset ratkaisut • sivistystoimen sisäinen yhteistyö • hyvä maine • kulttuuriperintö • laadukkaat sivistystoimen palvelut • kehittymässä olevat yhteistyön muodot eri hallintokuntien kesken 	<p>Heikkoudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteistyö eri hallintokuntien kesken
<p>Mahdollisuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruotsin rajan läheisyys • Lappibrändin parempi hyödyntäminen • tuleva soteuudistus tekee sivistystoimesta entistä merkittävämmän hallinnonalan tulevaisuudessa • yhteistyön kehittäminen lähikuntien kanssa 	<p>Uhat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunnan väkimäärän väheneminen • syntyvyyden lasku • väestön ikärakenne • kuntatalouden tulevaisuus • pitkä etäisyydet • osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuus • yhteisöllisyyden ja aktiivisten kuntalaisten vähentyminen • huono-osaisuuden periytyvyys yhteiskunnassa • yhteiskunnalliset ongelmat (mm. huumeet yms.)

Ylitornion kuntastrategia – Meän Väylä

Meän Väylä on Ylitornion kuntastrategia, jonka tehtävänä on auttaa kuntaa ja kuntalaisia varautumaan sekä kunnan rajojen sisällä että rajojen ulkopuolelle tapahtuviin muutoksiin. Esimerkiksi ikärakenteen muutos, maakunta sekä sosiaali- ja terveystoimenuudistus ja globaalien talouden kehitys edellyttävät Ylitornion kunnalta uudistuksia, jotta kunta on itsenäinen ja palvelut voidaan turvata.

Meän Väylän tarkoitus on näyttää suunta, johon kunnan toiminnalla pyritään. Meän Väylä ohjaa arjen johtamista ja on lähtökohtana vuosittaiselle talous- ja toimintasuunnittelulle sekä kunnan toiminnalle. Meän Väylän tavoitteena on jatkossakin taata kuntalaisille laadukkaat peruspalvelut.

Ylitornion kuntastrategian tavoitteet, jotka ovat erityisesti ohjanneet sivistystoimen kehittämissuunnitelman laadintaa

- organisaation kyky varautua uudistuksiin
- muutoksiin valmistaudutaan kehittämistyön kautta
- turvataan lähipalvelut
- ehkäistään syrjäytymistä ja eriarvoistumista, tuetaan osallisuutta
- varmistetaan laadukas kasvun ja oppimisen tuki
- huolehditaan, että kuntalainen saa riittävät palvelut asuinpaikasta riippumatta
- kannustetaan kylien ja kyläyhteisöjen kehittämistoimintaa, erityisesti kyläpuulaakin toimintaa
- kannustetaan järjestöjä palvelujen tuottamista tukevaan toimintaan

Kuntastrategian arvot

Ylitornion kunnan arvot tiivistyvät sanoihin **Yrittävä, Luotettava, Innostava**.

Yrittävä

Ylitornion kunta on yritysmyönteinen. Kunta tukee yrittäjyyttä ja yrittäjien toimintaedellytyksiä. Kunta kehittää toimintaansa aktiivisesti.

Luotettava

Ylitornion kunta on luotettava palvelujen järjestäjä. Kuntalaiset saavat palvelut luvatussa ajassa ja luvattulla tavalla. Kunnan viestintä on aktiivista ja totuudenmukaista.

Innostava

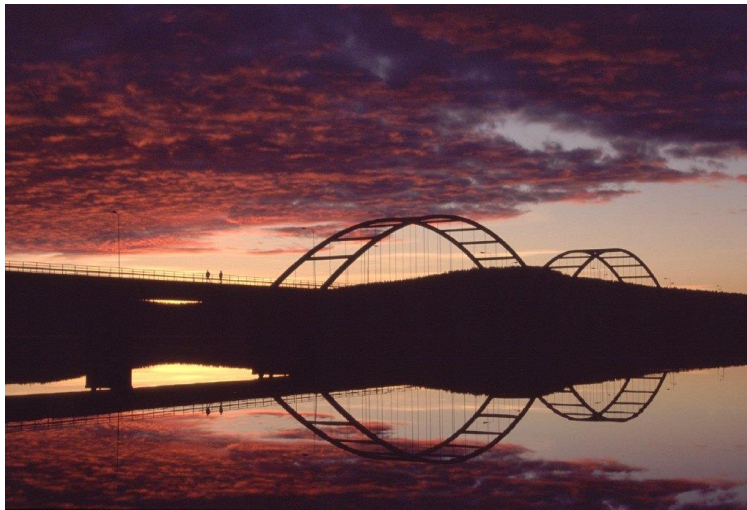
Ylitorniolaiset ovat aktiivista väkeä. Kunta tukee ja kannustaa kuntalaisten osallistumista harrastustoimintaan, järjestötoimintaan ja kunnallisdemokratiaan.

Kuntastrategian visio

Ylitornion kunta on aktiivinen verkostojen hyödyntäjä ja toimii laajassa kumppanuudessa niin elinkeinoelämän, kolmannen sektorin kuin asukkaiden kanssa.

Kunta on tulevaisuuttaan ennakoiva uudistaja, joka kykenee strategisiin valintoihin.

Menestymme ja löydämme yhdessä reitit hyvinvointiin ja sujuvaan arkeen.

Kuinka Meän väljän arvot näkyvät sivistystoimessa?

Kuntastrategian arvot toteutuvat sivistystoimessa alla olevan mukaisesti. Lisäksi toimialalla on haluttu tuoda lisänä arvoihin vielä POSITIIVISUUS, jonka merkitystä kaikessa toiminnassa halutaan erityisesti korostaa.

YRITTÄVÄ	Sivistystoimi on innovatiivinen uudistaja, joka kehittää uusia tapoja järjestää palveluita.
LUOTETTAVA	Palveluiden järjestäminen on johdonmukaista ja luotettavaa sekä tasa-arvoista.
INNOSTAVA	Luodaan kuntalaisille mahdollisuuksia osallistua ja tulla kuulluksi sivistystoimen kehittämisessä ja palveluiden järjestämisessä. Luodaan mahdollisuuksia aktiiviseen kuntalaisuuteen.
POSITIIVINEN	Positiivinen asenne kaikessa tekemisessä ja muutoksissa. Nähdään enemmän mahdollisuuksia kuin uhkakuvia.

Sivistystoimen visio

Sivistystoimi luo positiivisen väylän hyvinvointiin ja rikkaaseen yleissivistykseen.

Sivistystoimen tavoitteet vuosille 2020–2025

Painopistealueet

Oppiminen, osallisuus ja tasa-arvoisuus.

Kehittämissuunnitelman kärkitavoitteet painottuvat erityisesti varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden sekä vapaa-aikatoimen kehittämiseen.

Hallinto

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on toimialaan kuuluvien palvelujen järjestäminen ja kehittäminen sekä hyvien edellytysten luominen henkilöstölle tehtävien hoitamiseen. Suunnitelmakauden aikana huomiota tullaan kiinnittämään etenkin esimiesten ja henkilöstön osaamispääoman kasvattamiseen sekä työyhteisöjen hyvinvointiin ja tuottavuuteen.

Hallinnon tulosalueeseen kuuluu myös kiintiöpakolaisten kotouttamistoiminta. Ylitornion kunnanvaltuusto on vuonna 2019 päättänyt, että se jatkaa vuonna 2017 aloitettua kiintiöpakolaisten vastaanottamista myös vuosina 2020 ja 2021.

Kiintiöpakolaisten merkitys mm. kunnan väestökehitykseen on ollut havaittavissa jo kehittämissuunnitelman laatimisen aikana vuonna 2019. Entistä tärkeämmäksi ja merkittävämmäksi se tulee nousemaan suunnitelmakauden kuluessa kun kiintiöpakolaisten vastaanottamista jatketaan ainakin vuoteen 2021 saakka. Koska kyseessä on lapsiperheiden vastaanottaminen ja kotouttaminen on tämä tarkoittanut sitä, että mm. Ainiovaaran koulussa ja Lukion päiväkodissa vuoden 2019 loppuun mennessä jo lähes 10 % lapsista on kiintiöpakolaistaustaisia.

Suunnitelmakauden aikana maahanmuuttopalveluita tullaan edelleen kehittämään. Maahanmuuttajien asettuminen Ylitorniolle on yksi niistä harvoista konkreettisista ja vaikuttavista keinoista, joilla negatiivista väkimäärän kehitystä voidaan jarruttaa.

Perusopetus

1. Kouluverkko päivitetään vastaamaan oppilasmäärän kehitystä ja tulevaisuuden tarpeita (kahden koulun malli)

Ylitorniolla on toteutettu laaja kouluverkkoselvitys vuonna 2017. Konkreettiset päätökset tulevaisuudessa tehtävistä muutoksista ovat kuitenkin vielä toistaiseksi

tekemättä. Kunnanvaltuusto on antanut sivistystoimelle vuodelle 2019 tavoitteeksi valmistella suunnitelma kyläkoulujen toiminnan jatkumisesta 1.8.2020 jälkeen. Kehittämissuunnitelman tämä osuus vastaa annettuun tavoitteeseen.

Oppilasmäärän ennakoitu väheneminen ajaa kehitystä siihen suuntaan, että etenkin Mellakosken ja Raanujärven kouluissa oppilaat käyvät hyvin vähiin. Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tehtävät, huolella ennakoit, päätökset mahdollistavat laadukkaan perusopetuksen järjestämisen alueella pidemmälle tulevaisuuteen.

Oppilasmäärä on laskeva myös jokivarressa. Kaulinrannan ja Ainiovaaran koulujen yhdistämisellä jokivarteen voidaan luoda tulevaisuuden koulu, joka on paitsi nykyistä kustannustehokkaampi, mutta samalla myös pedagogisesti hyvä ja tasa-arvoinen ratkaisu.

Suunnitelmakauden aikana kunnassa tullaan siirtymään kahden koulun malliin, jossa jokivarressa on yksi koulu ja Järvikyliillä yksi.

Järvikylien koulutoiminnan osalta vaihtoehdot yhden koulun mallista tullaan valmistelemaan suunnitelmakauden puolivälissä päätöksentekoa varten.

Jokivarren koulujen yhdistyminen tullaan toteuttamaan aikaisintaan syksyllä 2022, mutta viimeistään syksyllä 2025. Tarkempi aikataulu valmistellaan suunnitelmakauden alkupuolella päätöksentekoa varten.

Koulujen yhdistymiset valmistellaan asianosaisia kuullen.

2. Resurssien lisääminen opetukseen ja oppimisen tukeen

Rakenteellisten uudistusten jälkeen on tarpeellista kääntää katseet entistä tiiviimmin toiminnan kehittämiseen. Vapautuvia resursseja tullaan, kunnan kokonaistaloudellisen tilanteen sallimissa rajoissa, suuntaamaan entistä enemmän oppimiseen ja oppilaille annettaviin tukipalveluihin.

Tällä hetkellä Ylitorniolla tarjottava opetustuntimäärä on valtakunnallisessa minimissä. Kouluverkkouudistuksen jälkeen perusopetuksen oppilaille tarjottavaa opetustuntimäärää tullaan kasvattamaan. Opetustuntimäärän kasvattaminen tehdään siinä vaiheessa kun kahden koulun malli otetaan kokonaisuudessaan käyttöön ja tuntien toteuttamiselle olemassa olevat reunaehdot ovat kaikkineen tiedossa.

Lisäksi suunnitelmakauden aikana tullaan lisäämään resursointia oppilashuollon palveluihin. Tämä voidaan tehdä jo suunnitelmakauden alkupuolella. Lisäksi panostetaan erityisopetukseen. Koulujen yhdistyessä selvitetään mahdollisuus ja tarve erityisluokan perustamiselle.

3. Kehitetään esi- ja alkuopetuksen tiivis kokonaisuus

Vuonna 2019 kirjoitetun hallitusohjelman mukaan varhaista perustaitojen oppimista parannetaan muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus. Lapsen siirtyminen eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa.

Kouluverkkoa uudistettaessa otetaan erityisesti huomioon esi- ja alkuopetuksen tiiviin kokonaisuuden kehittäminen.

4. Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen

Ylitornion kunnan kuntastrategiassa painottuu hyvin voimakkaasti kunnan yrittäjämönteinen ilmapiiri ja tavoitteellisuus. Perusopetuksen osalta tämä huomioidaan niin, että yrittäjyyskasvatus tulee olemaan suunnitelmakauden yksi tärkeistä kehittämisen kohteista.

Perusopetukseen tullaan tekemään heti suunnitelmakauden alussa erillinen suunnitelma, jossa linjataan tarkemmin yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen linjauksista ja painopisteistä kunnan kouluissa.

Varhaiskasvatus

1. Tulevaisuuden päiväkodin rakentaminen kuntakeskukseen

Tulevaisuuden päiväkotito on suunnitelmakauden tärkein yksittäinen varhaiskasvatuksen hanke. Päiväkotito tullaan rakentamaan laadukkaasti. Kasvatus- ja oppimisympäristöissä huomioidaan ensisijaisesti lasten tarpeet ja etu. Päiväkotiin varataan riittävät tilat.

2. Avointen varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen

Avoin varhaiskasvatus on tarkoitettu kotona oleville lapsille ja vanhemmille. Toiminta on suunnattu perheille, joilla ei ole tarvetta jokapäiväiseen tai kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Avoin varhaiskasvatus tarjoaa lapsille leikkiseuraa ja monipuolista toimintaa sekä vanhemmille mahdollisuuden vertaistukeen toisten vanhempien kanssa.

Avoin varhaiskasvatustoiminta sisältää vapaata yhdessäoloa ja leikkimistä sekä esimerkiksi kädentaitoja, musiikkia, liikuntaa ja retkiä. Vanhemmilla on myös mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen sekä keskustella kasvatuksesta, lapsen kehityksestä ja lapsiperheen arjesta.

Kunnassa ei ole aikaisempaa kokemusta avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta, mutta valtakunnallisella tasolla se on jo hyvin yleistä.

Suunnitelmakauden aikana varhaiskasvatuspalveluihin kehitetään Ylitorniolle soveltuva avoimen varhaiskasvatuksen malli. Tähän palveluun tullaan kohdentamaan myös tarvittava määrä henkilöstöresursseja.

3. Kotihoidon kuntalisän (ns. Ylitornio-lisä) käyttöönotto

Kuntalisän tavoitteena on tukea erityisesti pienimpien lasten kotihoitoa. Kuntalisä on kunnan maksama harkinnanvarainen tuki, joka maksetaan lakisääteisen Kelan kotihoidontuen lisäksi. Lisä on tarkoitettu päiväkotihoidon vaihtoehdoksi niille perheille, jossa vanhempi tai muu huoltaja hoitaa lasta kotona.

Suunnitelmakauden alussa tehdään konkreettinen suunnitelma Ylitornio-lisän käyttöönotosta ja rahamäärästä. Tarkempi esitys tuodaan vuoden 2020 aikana valtuuston päätettäväksi.

4. Riittävän ja pätevän henkilöstön turvaaminen

Etenkin ammattitaitoisen ja pätevän varhaiskasvatushenkilökunnan rekrytointi on nykyisin valtakunnallisestikin hyvin haastavaa. Erityisesti tämä näkyy harvaan asuttujen pienten kuntien vaikeuksina saada pätevää henkilöstöä. Suunnitelmakaudella tullaan tekemään konkreettisia toimenpiteitä, joilla saadaan varmistettua riittävä ja pätevä henkilöstö varhaiskasvatuksen yksiköissä.

5. Turvataan Järvikylien varhaiskasvatuspalvelut

Erityisen haastavaa henkilöstön saatavuus on Järvikylien alueella. Palveluiden suunnittelussa ja resursoinnissa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota, että myös näillä alueilla pystytään tulevaisuudessakin turvaamaan kunnan varhaiskasvatuspalvelut mahdollisimman lähellä kuntalaisia.

Keskiasteen koulut

Suunnitelmakauden aikana huolehditaan siitä, että ylitorniolaisilla nuorilla on mahdollisuus laadukkaisiin 2. asteen opintoihin niin Ylitorniolla kuin lähialueillakin. Kunta tekee aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Vapaa-aikatoimi

1. Kerho- ja harrastustoiminnan kehittäminen

Suunnitelmakauden aikana vapaa-aikatoimessa tullaan panostamaan erityisesti lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena on, että jokaisella ylitorniolaisella lapsella on mahdollisuus harrastaa mieleistä harrastusta kotipaikan sijainnista tai huoltajien varallisuudesta riippumatta.

Tässä yhteydessä tullaan selvittämään mahdollisuus ottaa uudelleen käyttöön ns. Jussin bussi, josta on menneiltä vuosilta positiivisia kokemuksia. Jussin bussi on ollut vapaa-aikatoimen käytössä ollut pienbussi, jolla on viety harrastusmahdollisuuksia ympäri kuntaa.

2. Kuntalaisten aktiivisuuden ja osallisuuden kehittäminen

Vapaa-aikatoimen tavoitteena on osallistuva, aktiivinen ja hyvinvoiva kuntalainen. Kunnassa on todella hyvät mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen. Nämä mahdollisuudet tuodaan paremmin esiin esimerkiksi selkeän oppaan muodossa, niin että liikuntapaikat on helposti löydettävissä niin kuntalaiselle kuin ulkopaikkakuntalaisillekin.

On tärkeää että liikuntapaikkojen käyttäminen olisi mahdollisimman helppoa, tämä turvataan panostamalla liikunnan ohjaukseen. Jatkossa liikunnanohjaaja keskittyy kuntalaisten liikuttamiseen. Toiminnan tukena on liikunnan palveluketju, minkä tarkoituksena on erityisesti poistaa liikunnan kynnyksiä ja kannustaa pois liikkumattomuudesta. Liikunnan palveluketjua toteutetaan yhdessä terveyshuollon kanssa.

3. Osallisuuden parantaminen ja 3. sektorin elinvoiman turvaaminen ja kehittäminen

Tulevaisuuden kunnassa 3. sektorin merkitys lisääntyy. Urheilu- ja seuratoiminnan, erilaisten järjestöjen, kyläyhdistysten sekä muiden vapaaehtoistoimijoiden toiminta on turvattava. Näillä toimijoilla on suuri merkitys kunnan ja kylien elinvoiman ylläpitäjänä ja kehittäjänä.

Suunnitelmakauden alussa tehdään suunnitelma siitä miten 3. sektorin toiminta kunnassa turvataan ja miten sitä voidaan kehittää yhteistyössä kunnan kanssa. Tavoitteena on, että vapaa-aikatoimi ja 3. sektorin toimijat toimivat jatkossa tiiviimmin yhteistyössä tapahtumien ja toiminnan järjestämisessä.

4. Nuorten ääni kuuluville

Suunnitelmakauden aikana etsitään keinoja saada nuorten ääni kuuluville paremmin kunnan toiminnassa. Nuoria osallistetaan erityisesti vapaa-aikatoimen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Tavoitteena on, että nuorisotyö ja tapahtumatoiminta tavoittaisivat myös nuoret entistä tehokkaammin.

5. Kulttuuripalveluiden kehittäminen ja esille tuominen

Ylitornion kunnalla on vahva historiallinen kulttuuriperintö. Tätä perintöä voimme hyödyntää vielä paremmin kuntalaisten hyvinvoinnin parantamisessa sekä matkailutarkoituksessa. Kunnan alueella sijaitsee kolme Museoviraston määrittämää valtakunnallisesti arvokasta ja merkittävää kulttuurimaisema-aluetta: Tornionjokilaakso, Aavasaksa ja Lohijärven Leukumaanpää. Lisäksi kunnan alueella on monia muita luontoliikuntakohteita, joita voidaan hyödyntää entistä paremmin matkailijoidenkin käyttöön.

Suunnitelmakauden aikana Ylitornion kunnan kulttuurimatkailun kehittämiseen panostetaan. Suunnitelmakauden alussa tehdään selvitys miten Aavasaksalla tapahtuvaa toimintaa voidaan kehittää, ja kartoitetaan hankerahoituksen mahdollisuus. Tornionjoen maisema- ja kulttuuriarvolla on valtava potentiaali, joka on otettava tehokkaammin käyttöön. Konkreettisena toimenpiteenä vahvistetaan Niuron talon asema Ylitornion perinnetalona. Niuron pihapiirin kautta Tornionjokilaaksoa ja sen kulttuuria tuodaan esille ylitorniolaisesta näkökulmasta.

Suunnitelmakauden aikana tehdään myös suunnitelma, jonka myötä valmistaudutaan Ylitornion kunnan historiankirjoitusprojektiin.

Kansalaisopisto ja kirjasto

Kansalaisopisto, eli Mäen Opisto ja Tornionlaakson kirjasto ovat yhteiset Pellon kunnan kanssa. Molemmilla organisaatioilla on tärkeä merkitys kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden kehittämisessä. Ne tukevat omalta osaltaan aktiivista kuntalaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kansalaisopiston vireä ja monipuolinen kurssitarjonta sekä kirjaston monipuolinen aineistokokoelma auttavat työkäisiä pysymään työkuuntoisina ja senioreita toimintakykyisinä. Monikulttuurisuuden ja erilaisuuden edistämässä ja ymmärryksen lisäämisessä molemmilla toimijoilla on tärkeä tehtävä.

Lisäksi Tornionlaakson kirjaston tärkeänä tehtävänä on kuntalaisten lukemisen edistäminen. Etenkin koulujen ja päiväkotien kanssa tehtävään yhteistyöhön tullaan suunnitelmakaudella erityisesti panostamaan.

Vastuut ja seuranta

Kehittämissuunnitelman seurannan ja tavoitteiden toteutumisen kokonaisvastuu on sivistyslautakunnalla yhdessä sivistysjohtajan kanssa. Jokaisen tulosalueen tulosvastuullinen esimies vastaa osaltaan oman tulosalueensa kehittämissuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden valmistelusta ja toteuttamisesta.

Sivistystoimen johtoryhmä arvioi sivistysjohtajan johdolla vuosittain kehittämissuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä sivistyslautakunnalle.

Suunnitelmakauden puolella välissä järjestetään sivistyslautakunnan ja tulosalueiden esimiesten yhteinen kehittämispäivä, jossa tarkastellaan siihen mennessä saavutettuja tavoitteita. Lisäksi tuolloin arvioidaan mahdolliset päivitystarpeet kehittämissuunnitelmaan.